שאלמלא לא הזיקו היה עומד על שמנה

מאות זוז נותן כשעת הנזק. לא נקטיה לאשמועינן שלא ישלם כל מה

שהיה ראוי להשביח אלמלא לא החק

דמילתה דפשיטה הוה דחטו חם נגח

שור קטן הייתי סבור שישלם דמי

שור גדול לפי שהיה ראוי להיות

גדול ומשביח ועוד אי להכי אלטריך

מאי פריך בסמוך אי כשפטמו לריכא למימר אלא י"ל כפי׳ הקונט׳

בלשון אחר: הכא במאי עםקינן

כשפשמו. וכגון שחין השבח יותר

על היציאה שאם היה יותר נהי נמי

דאמרינו בחזהת הבתים (ב"ב ד' מב:)

דשותף הוי כיורד ברשות מ"מ מה

שאדם רוצה ליתן למפטם לפטם יטול

המזיק והמותר יש לו להיות לניזק

וא"ת א"כ אמאי אנטריך למיפרך

מרישא מסיפא גופה לפרוך אי

בשפטמו לריכא למימר וי"ל דסיפא

אנטריך דסד"א כיון דאמר ר"ע

הוחלט השור הוי ליה מזיק כשפטמו

מניח מעותיו על קרן הלבי כמו

בהלך למדינת הים ובא אחר ופרנס

אשתו (כתובות ד' קו:) ועוד מלינו

למימר דאיירי שפיר שהשבח יתר

על היציאה והא דקאמר נותן כשעת

המק לאו דוקא אלא בא להשמיענו

שיטול יותר מדמי יליאותיו דכיורד

ברשות דמי:

שבח לכחש לפלוג בשבח גופיה

כשפיממו.

וא"מ

מפליג

בין

שפשע בשמירתו וי"ל דלא קאמר אלא כלומר דאין גוף

השור משועבד לב״ח כמו שהוא משועבד לניזק שמשתלם מגופו

עין משפם

נר מצוה

פה א מיי׳ פרק כ מהל׳

סמג עשין לד טוש"ע ח"מ

סמג עטין מי טוטייע נוימו סיי קד סעי' א: פו ב ג מיי' פיין מהל'

נוקי ממון הל' יא טוש"ע ח"מ סי' תד סעי'

פודהו מיי שם הלי יא

יב טוש"ע שם סעי' ב: פח ז מיי' שם הל' יא

שמ ח מיי׳ שם טוש״ע

שם סעי ב:

רבינו חננאל (המשך)

כשפיטמו המזיק, אבל שבח ממילא לא, אלא

שהיל ניזה משבחה שיעור

ניזקיה. כחש המזיק, כגון

שהיה ק׳ והיתה החבלה

שוה ק"ק ועתה בשעת

שווו ק ק דכומו בשכונ העמדה בדין המזיק נ', אין יכול הניזק לומ' לו

תן לי ק׳ שכך היה שוה שורך כשעה שהזיק, אלא

אומ׳ לו קח השור כמות

שהוא כר' עקיבה דאמ' הוחלט השור. וכן הדין.

מתני׳. שור שוה ר׳ שנגח

שור שוה ר' כו'. ת"ר שור שוה ר' שנגח שור

שוה ר' ונבלה יפה נ'

זוז. זה נוטל החצי החי

וחצי המת וזה נוטל חצי החי וחצי המת וזהו שור

האמור בתורה, דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומ' אין

. זה שור האמור בתורה

אלא שור שוה ר' שנגח

שנה שוה הי שנהה שור שוה ר' ואין הנבילה יפה כלום, על זה נאמ'

ומכרו את השור החי וחצו

את כספו. ומה אני מקיים

וגם את המת יחצון, פחת

שפחתתו מיתה מחציו

בחי. פי׳ אם נגח שור שוה ש׳ שור שוה ר׳ והנבילה

יפה [ק׳] רואין השור

ר׳, המיתו פחת מדמיו ק׳

זוז ושוה נבלה ק' זוז.

השור המת חצים משלם

המזיק מגופו שלחי וחצים

מפסיד הניזק. ואקשי׳,

מכדי בין לדברי ר' יהודה

ביז לדברי ר׳ מאיר

בין לובוי ו מאיד דאמ׳ פחת שפחתתו מיתה מחצין בחי, שור שוה ר' שנגח שור שוה ר'

הודה חולקין זה וזה,

זה נוטל חצי החי וחצי

המת וזה נוטל חצי החי

.. וחצי המת, ובין לר׳ מאיר

דאמ׳ פחת שפחתתו מיתה

מחצין בחי, שור שוה ר' שנגח שור שוה ר'

והנבילה יפה נ' זוז. לר'

יהודה דאמ׳ זה נוטל חציו שלחי מנה, נוטל

מז הנבלה כ״ה זה חצי

בן הבילה, וכך נוטל המזיק. ולר׳ מאיר נוטל חצי פחת

שפחתתו המיתה, והוא

ע״ה כספים, והנבילה בנ׳ זוז, הרי קכ״ה זוז.

מאי בינייהו, אמר רבא

פחת נבילה איכא בינייהו,

פי׳ כגון שהיתה שוה

הנבלה בשעת מיתה נ׳

כספים ועכשיו שוה כ׳, ר׳

מאיר סבר הנבילה לניזק, לא חייבה התורה לניזה

יהודה סבר זה וזה חולקיז

והפסד הנבלה על שניהן, נמצא לר׳ מאיר שנוטל

הניזק ע"ה מן החי וכ׳

:ה טוש"ע שם סעי ה

ל) וכתובות ל. לד. ערכין ו:], כ) נע׳ מגילה ד"ה אלמליז. מומפומ תוספות ד״ה הנמנין, ג) [לעיל לג. לקמן לו.], ד) [שס], ה) [לעיל טו.], ו) ל"ל דחשתכת.

תורה אור השלם 1. וְכִי יִגֹּף שׁוֹר אִישׁ אֵת שור רעהוי וְמֵת וּמְכְּרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת בספו וגם את המת שמות כא לה

גליון הש"ם

גב' אתאן לר"ע. עי' לקמן דף מו ע"א מוס' ד"ה לימא: שם קרנא דתורך בו'. ע' לעיל דף י ע"ב מוס׳ ד״ה לא נצרכא:

מוסף רש"י

שותפי נינהו. נההוא שור דמשמעי ביה קרא שוינהו רחמנא שותפין (לעיל לג.). וחצו את בשוים הכתוב כספו. מדבר, שור שוה מאמים שהמית שור שוה מאמים, ביו שהנבלה שוה הרבה ביו בין שהיפתה שוה הופט בין שהיא שוה מעט, כשנוטל זה חלי החי וחלי המת וזה חלי החי וחלי המת, נמנא כל אחד מפסיד חני נוק שהזיקה המיתה, למדנו שהתם משלם חלי מק. שמן השוין אתה למד לשאינן שוין, כי דין התם לשלם חלי נוק לא פחות ולא יותר

רבינו חננאל ש"מ בעל חוב מאוחר שקדם וגבה ממטלטלי מה שגבה גבה, שדין שור המועד כיון דמן העלייה משלם זוזי הוא דמסיק ביה ולית ליה בתורא מידי אלא מלוה מסיק ביה, והאי תורא כשאר מטלטלי דמזיק דמי וכל מה שעשה עשוי. **וקיימ׳** כי הא מתניתא. ת"ר שור ששוה ר' שנגח שור ששוה ר׳ וחבל בו בנ׳ זוז. ר' וחבל בו בנ' זוו, ולא תבעלין, ושבח מעצמו, וכל שכן אם פיטמו דאמ' ליה המזיק אנת מפטם ליה לתורך ואנא יהיבנא לך, אינו נותן לו אלא משעת הנזק, ואפי׳ שבח ועמד על ת׳ מאות זוז ולולי הנגיחה היה שוה עתה ת"ת זוז. כחש מחמת הנגיחה ולא מחמת מלאכה, נותן לו כשעת העמדה בדין כדין א), וכר׳ עקיבה דאמ׳ היה שוה השור הניזק . מקודם שיזיקו וכמה שוה מקודם שיו קי בב...... עתה בשעת העמדה בדין והפחיתם הנגיחה משלם חצי נזק לניזק. שבח המזיק נותן לו כשעת הנזק. סלקא דפטמיה המזיק לתוריה, פי׳ שור המהק לתורית, פי שוה שוה נ' שנגח שור שוה ג' מאות וחבל בו בר', דינו ליטול השור בנזקו וישתלם נ' זוז ויפסיד ק"נ ווז. עמד המזיק ופיטם

ק׳ זוז, אין לו לניזק לומ׳

ואפי׳ הויק עד שלא חב. נמי בעל חוב קדים לתפיסה וכיון דתפס אילן גבך הוה לאו מינך הוח גבי ליה. תימה אז הוא בדין שיגבה אמאי מפקינן מיניה: ש"מ. בתמיה. דפלוגתא היא בעלמא (כתובות דף לד.) דאיכא למ"ד מה שגבה גבה: אית דגרסי ואפי' הזיק עד שלא הב נמי דניוק קדים ש"מ כו'. כלומר אע"ג דניוק קדים שיעבודיה וכן פירש בקונטרם בריש שור שנגח ארבעה וחמשה (לקמן ד' לו.):

> גבית ליה קודם שהזיק: לאו מינך משתלימנה. בתמיה: ושבח. ניזק ועמד על ד' מאות זוז: שאלמלא כו'. כלומר הואיל ואיכא למימר אלמלא לא הזיקו היה עומד על שמונה מאות זוז נותן לו כ״ה זוזים כשעת הנוק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך הא שבח טפי משום דאמר ליה ניוק אי לא אזיקתן הוי שבח וקאי על תמני מאה. ל"א שאלמלא לא הזיקו כו' ועכשיו תובע ניזק מאתים חליין של ד' מאות חלי נזק שהפסידו אינו נותן לו אלא כ״ה כשעת המוק וראשון עיקר: כיחש. הניוק מחמת המכה וגראה עכשיו הזיהו גדול יותר מתחילה בשעת המק נותן לו כפי נזק שבשעת העמדה בדין כדקאמר לקמן קרנא דתורך קבירא ביה: שבח מויק. ועמד על ד' מאות: נותן לו. כ"ה זוו כשעת הכוק ואין יכול ניוק לומר לו תן לי חלק שמינית שבו שזכיתי בו משעת המק וברשותי השביח: כחש כשעת העמדה בדין. ונותן לו חלק שמינית שבו שברשותו כחש. ולקמן פריך רישה לסיפה: ה"ג כולה ר' עקיבה היא וכשפיטמו. מזיק לשור וחסר ממונו לשבוחיה הלכך לא שקיל ניוק בשבחה: הימה רישה שיבה ניוק ועמד על ארבע מאום זוו. אפי׳ הכי נותן לו כשעת הנוק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך משום דא"ל ניזק אלמלא לא הזיקו היה עומד על ח' מחות: וחי כשפיטמו. ניוק לשורו לריכא למימר דיהיב לו כשעת הנוק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך הא האי דאשבח משום פיטומו הוא וחסר ביה ממונא. ללישנא אחרינא הכי משמע אימא רישא שבח ניזק נותן לו כשעת המק ותו לא ולא מצי למימר ניזק תן לי ב' מאות שאלמלא לא הזיקו כו' ואי בשפיטמו ניזק לריכא למימר דלא יהיב ליה מזיק ב׳ מאות האי דאשבח משום פיטומא הוא וקשיא לי הא ודאי אלטריך לאשמועינן יי דאשתבח דאפסדיה דאי לא אזיק הוה קאי השתא בהאי פיטומה דפטמיה על תמני מחה ולשון רחשון שמעתי ועיקר: רישה נותן לו כשעת הנוק. ולה מצי ה"ל מאי אפסדתיך בין דפטומי פטמיה בין דשבח ממילא והיכא דפטמיה לא הוה אנטריך למיתנא אלא משום היכא דשבח ממילא אנטריך לאשמועינן: כחש כשעת העמדה ארישא מהדר: בותנר' בדין. וחלו חת כספו. דהיינו חלי נוק:

קשיא ליה האי: אילו גבך הוה. דכבר

ואפילו הזיק עד שלא חב בעל חוב קדים ש"מ מאב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה לא לעולם אימא לך מה שגבה גבה ושאני התם רא"ל אילו גבך הוה לא מינך הוה גבי ליה דהאי תורא דאזקן מיניה משתלמנא: ת"ר ישור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים וחבל בו בחמשים זוז ושבח ועמד על ארבע מאות זוז שאלמלא מאות שמנה על שמנה מאות (לא) מי זוז ינותן כשעת הנזק יכחש כשעת העמרה בדין "שבח מזיק נותן לו כשעת הנזק כחש כשעת העמדה בדין אמר מר שבח מזיק . נותן כשעת הנזק מני ר' ישמעאל היא דאמר בעל חוב הוא וזוזי הוא דמסיק ליה אימא םיפא כחש כשעת העמרה בדין • אתאן לר"ע דאמר שותפי נינהו רישא רבי ישמעאלי וסיפא ר"ע לא כולה ר"ע היא והכא במאי עסקינן יכשפיממו אי כשפיממו אימא רישא שבח ועמד על ד' מאות זוז נותן לו כשעת הנזק אי כשפיממו צריכא למימר אמר רב פפא ירישא משכחת לה בין דפטמה פטומי בין דשבחא ממילא ואצמריך לאשמועינן דהיכא דשבחא ממילא נותן לו כשעת הנזק םיפא לא משכחת לה אלא כשפטמו כחש כשעת העמדה בדין כחש מחמת מאי אילימא דכחשא מחמת מלאכה לימא ליה את מכחשת ואנא יהיבנא אמר רב אשי "דכחש מחמת מכה דא"ל ° קרנא דתורך קבירא ביה: כותני' שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום אמר ר"מ על זה נאמר יומכרו את השור החי וחצו את כספו א"ל רבי יהודה וכן הלכה קיימת ומכרו את השור החי וחצו את כספו ולא קיימת וגם המת יחצון ואיזה זה שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים והנבילה יפה חמשים זוז שזה נוטל חצי החי וחצי המת וזה נומל חצי החי וחצי המת: גמ' ת"ר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים והנבילה יפה חמשים זוז זה נוטל חצי החי וחצי המת וזה נומל חצי החי וחצי המת וזהו שור האמור בתורה דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר אין זהו שור האמור בתורה אלא שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום על זה נאמר ומכרו את השור החי וחצו את כספו אלא

דשבח ממילא כשעת העמדה בדין וי"ל דאגב דנקט ברישא שבח וכחש בסיפא נתי נקט הכי: זה נומד חצי החי וחצי המת. המי לישנא לאו דוקא ולא אתי למימר אלא שמקבל עליו חלי הפחת ולפי המסקנא שקיל נשנחה: דרבי מאיר סבר פחת נבלה דניוק. אע"ג דנפ"ק (ד' י:) נפקא לן מוהמת יהיה לו מ"מ האי קרא דהכא אנטריך לאשמועינן דלא משלם אלא חלי נוק דאי מוחלו את כספו ה"א שהוא פעמים יותר ופעמים פחות כדמוכח בסמוך דפריך א"כ מלינו מס לר' יהודה דמשלם יותר מח"נ ומשני אית ליה

לרבי יהודה פחת שפחתו מיתה

מחלין אלמא נפקא לן מוגם את

המת יחלון דלא משלם אלא חלי נוק:

מלינו

שפחתו מיתה מחצין בחי מכדי בין ר"מ בין רבי יהודה האי מאה ועשרים וחמשה שקיל והאי מאה ועשרים וחמשה שקיל מאי בינייהו אמר רבא מפחת נבילה איכא בינייהו רבי מאיר סבר פחת נבילה דניזק הוי ורבי יהודה סבר פחת נבילה דמזיק הוי פלגא א"ל אביי אם כן מצינו לרבי יהודה תם

וכן הלכה. ודאי כן הלכה דמנה נותן לו דהיינו ח״נ אצל אין זה שור האמור בתורה דקיימת ומכרו את השור החי וגו׳. ובגמ׳ מפרש במאי פליגי: **והנבילה יפה נ׳ זוז.** דה״ל הזיקו ק"ר ופלגא נזקא דהיינו ע"ה בעי ניזק להפסיד והלכך שקיל חלי (נזק) החי וחלי המח דשוו קכ"ה ומטי לכל אחד פסידא ע"ה: **גבו' פחם שפחסח**ו מיסה מהלין בחי. כלומר נבילה לא שייכא גבי מזיק כלל אלא שמין את הנבילה כמה פחותין דמיה עכשיו משעה שהיה חי ונותן לו מזיק חלי הפחת: האי קכ"ה קא שקיל והאי קכ"ה קא שקיל. היכא דנבילה שוי נ׳ דהא לר"ת גופי׳ שקיל נ׳ דנבילה וע"ה מן החי דהיינו חלי הפחת שפחתה מיתה והוו קכ"ה ולרבי יהודה למי נוטל הניזק חלי החי דהיינו ק' וחלי המת דהיינו כ"ה ובמאי פליגי: פחת נבילה. אם פחתו דמיה משעת מיתה עד שעת מכירה לר"מ דאמר לא שייך מזיק בנבילה פחת דניזק הוי ולא יהיב ליה אלא חלי מה שפחתה מיתה:

מה אני מקיים וגם את המת יחצון פחת

ממ ילר׳ יהודה נוטל חצי החי אטול השור כמות שהו כי הוא עתה כשיעור הניזק, דיכיל למימר ליה מויק אנא מפטימנא ואת שקיל. ודוקא 🦿 וחצי הנבילה י׳ הכל ק״י. הקשה עליה אביי לדבריך שאתה אומ׳ כי ר׳ יהודה מתחייב המויק לשלם פחת הנבלה, נמצא

א) בשטמ"ק נוסף. בדין כר"ע.